



VIERA TOMANOVÁ  
ministerka

Bratislava 16. júna 2010  
Číslo: 13215/2010-II/1

Vážený pán generálny sekretár,

pozorne som si prečítala list stavovského občianskeho združenia „Česká a Slovenská obec delostrelecká“, týkajúci sa nárokov z I. a II. pracovnej kategórie, ku ktorému uvádzam:

Zákonom č. 235/1992 Zb. o zrušení pracovných kategórií a o niektorých ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení, s účinnosťou od 1.6.1992, bolo zrušené nariadenie vlády ČSSR č. 117/1988 Zb. o zaraďovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia, t. j. od 1.6.1992 nebolo možné rozširovať okruh zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie a súčasne boli zrušené pracovné kategórie. Osobitnými zákonmi sa však obdobie vykazovania zamestnaní v preferovaných pracovných kategóriách, na účely dôchodkového zabezpečenia, postupne predlžovalo od roku 1993 až do konca roka 1999.

Výhodnejšie dôchodkové nároky, vyplývajúce z preferovaných pracovných kategórií, boli uspokojované na úkor ostatných dôchodcov. Zamestnávateľia, u ktorých sa preferované zamestnanie vykonávalo, ani zamestnanci, ktorí túto prácu vykonávali, sa nepodieľali na tvorbe finančných zdrojov na krytie dávok dôchodkového zabezpečenia vo vyššej miere, ale platili poisťné v rovnakej výške, ako ostatné skupiny poistencov, ktoré v dôchodkových nárokoch neboli zvýhodňované.

System dôchodkového zabezpečenia zamestnancom, vykonávajúcim zamestnanie v preferovaných pracovných kategóriách, umožňoval zníženie vekovej hranice odchodu do dôchodku, percentuálne zvýšenie základnej výmery starobného dôchodku, invalidného dôchodku a čiastočného invalidného dôchodku, ako aj percentuálne zvýhodnenie za každý rok zamestnania vykonávaného v preferovanej pracovnej kategórii. V rámci odchylných ustanovení boli riešené najvyššie výmery z jednotlivých pracovných kategórií. Najvyššia výmera z I.AA pracovnej kategórie, tzv. zvlášť zvýhodnenej kategórie, sa rovnala absolútnej najvyššej výmere, ktorú nemohol presiahnuť žiaden dôchodok ani jeho súčasť. Zvýhodnenie sa premietlo aj vo valorizácií v roku 1988.

Dňom 1. januára 2004 nadobudol účinnosť zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ktorým bol zavedený povinný systém sociálneho poistenia. Jednou zo základných zásad, na ktorých je tento systém vybudovaný, je zásada jednotnosti, ktorej praktická aplikácia spočíva v tom, že všetci poistenci majú nárok na rovnaké dávky pri splnení rovnakých podmienok. Vzhľadom na princíp jednotnosti, upustilo sa v zákone od nesystémových dávok alebo ich prvkov, ako aj od všetkých preferencií, uplatňovaných v systémoch nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia, ktoré zvýhodňovali určité skupiny a ktoré boli uspokojované na úkor ostatných poistencov.

Napriek zrušeniu preferencií určitých skupín zákon o sociálnom poistení naďalej zohľadňuje zásluhovosť občanov, ktorí v minulosti vykonávali zamestnanie zaradené do I. a II. pracovnej kategórie. Za účelom zachovania nárokov, vyplývajúcich zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, sa tieto, podľa § 274 zákona o sociálnom poistení,

priznávajú do 31.12.2023, v súvislosti so vznikom nároku na starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok, ktorých suma nesmie byť nižšia, ako suma určená podľa predpisov účinných do 31.12.2003.

V praxi to znamená, že ak občan získal potrebnú dobu 20 rokov v zamestnaní, zaradenom do I. pracovnej kategórie do 31.12.1999 (získanie 1 roka zamestnania nebolo postačujúce) a dôchodkový vek dovŕši po 31. decembri 2003, nárok na starobný dôchodok mu vznikne dovŕšením dôchodkového veku 55 alebo 58 rokov, určeného podľa druhu vykonávaného zamestnania. V prípade výkonu zamestnania, zaradeného do II. pracovnej kategórie, dôchodkový vek ani v minulosti nebol znížený, bol to všeobecný dôchodkový vek, ktorý v súčasnosti je 62 rokov. V takomto prípade poistencovi vzniká nárok na porovnávací výpočet, a to podľa predpisov účinných do 31.12.2003, tzv. „starý spôsob výpočtu dôchodku“ so zohľadnením pracovnej kategórie, ako aj podľa predpisov účinných od 1.1.2004 podľa novej konštrukcie, ktorá na rozdiel od starej konštrukcie výpočtu nezohľadňuje pracovné kategórie s tým, že poistencovi sa prizná dôchodok vo vyššej-výhodnejšej sume.

V prípade výkonu zamestnania, zaradeného do I. pracovnej kategórie, prípadne výkonu služby I. alebo II. kategórie funkcií, pri splnení podmienky, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999, nárok na starobný dôchodok môže vzniknúť pri získaní kratšej doby zamestnania, zaradeného do I. pracovnej kategórie, alebo výkonu služby I. alebo II. kategórie funkcií, pri dovŕšení rozdielného nižšieho veku, ustanovených v § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov.

Pri výkone zamestnania, zaradeného do I. a II. pracovnej kategórie, v kratšom rozsahu, ako ustanovoval § 174 zákona o sociálnom zabezpečení, doba výkonu takéhoto zamestnania neovplyvní pri výpočte dôchodku jeho základnú výmeru, ale zohľadní sa len percentuálne vo výške dôchodku, a to podľa počtu odpracovaných rokov, v závislosti od pracovnej kategórie.

K Vašej námietke, týkajúcej sa „naakumulovania peňazí v štátnej pokladnici za výkon zamestnania v I. alebo II. pracovnej kategórii, ktoré si spokojne ponechá štát“ uvádzam, že poistné aj daňové odvody boli odvádzané jednotne, bez ohľadu na výkon zamestnania v I., II. alebo v III. pracovnej kategórii a tieto prostriedky sa používajú na financovanie dávok v I. priebežne financovanom pilieri.

Z uvedeného vyplýva, že považovanie súčasného právneho stavu, ktorý plne rešpektuje zásluhovosť občanov, v minulosti vykonávajúcich zamestnanie za náročných a sťažených podmienok, „za diskrimináciu, nezlučiteľnú s právnym poriadkom SR“ nie je relevantné a opodstatnené.

Záverom poznamenávam, že Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky nie je kompetentné poskytovať výklad právnych predpisov zahraničných nositeľov sociálneho zabezpečenia.

S pozdravom

Vážený pán  
JUDr. Marián Ďurina  
generálny sekretár  
Česká a slovenská obec delostrelecká  
Sibírska 4  
831 02 Bratislava

